

CERAMICA DE TIP MILET DESCOPERITĂ LA BRĂILA

DE

NICULINA DINU

Studiile despre ceramica otomană au vizat prioritar producțiile secolelor XVI–XVIII și foarte puțin pe cele de ceramică timpurie din secolele XIV–XV, când influențele artei selgiucide erau încă vizibile. Această ceramică a primit numele locului unde a fost descoperită prima dată – Milet –, la începutul secolului al XX-lea de către arheologul și istoricul de artă Fr. Sarre¹. Acesta a considerat, după cantitatea mare de material ceramic provenind de la Milet, că acesta ar putea fi un centru de producție al său. Ipoteza a fost confirmată abia în anii '50–'60, când săpăturile de amploare au relevat o cantitate mare de astfel de material². Produsele specifice acestei categorii constau din castroane cu picior de diverse mărimi și farfurii cu margine reliefată din pastă roșie, decorate în culori de albastru-cobalt, turcoaz și violet peste un strat de angobă albă, acoperite cu un smalț incolor sau colorat. Decorul este geometric, floral stilizat, uneori apărând și motivele zoomorfe; este realizat pe ambele părți ale vaselor; la exterior desenul se făcea numai în partea superioară a vasului. Multe din compozițiile decorative indică influențe din arta decorativă a metalului.

Producția se diferențiază pe parcursul a două paliere cronologice: în secolul al XIV-lea decorul este realizat în albastru, negru, foarte rar în turcoaz; în secolul al XV-lea numărul culorilor folosite crește, fiind introduse violetul pentru decorul interior și nuanțe de verde-oliv numai pentru cel exterior (lucrat din linii simple sau ondulate)³.

Materialul și tehnica tipului Milet aparțin fazei de tranziție spre ceramica otomană din secolul al XVI-lea, mai bine cunoscută sub numele de Iznik.

Un alt tip de ceramică prezent în cadrul acestei categorii este ceramica numită *cuerda seca*. Desenul este încadrat într-un chenar negru (culoarea este obținută dintr-un amestec de grăsime animală și oxid de mangan), al cărui scop este împiedicarea culorilor să se amestece în timpul arderii. Tehnica a existat în perioada selgiucidă, iranienii păstrând-o până în secolul al XVII-lea. În Imperiul Otoman ea a fost adusă de meșterii itineranți iranieni sau din părțile Asiei Centrale⁴. Ceramiștii străini au colportat cu ei numeroase influențe, asimilând totodată tradițiile locale, rezultând pentru două secole o ceramică roșie cu modele bizantine, persane, chinezești sau cu influențe ale Asiei Centrale.

Două fragmente de castron descoperite la Brăila, în strada Belvedere, nr. 1, în anul 1992 ilustrează tipurile ceramice timpurii otomane (fig. 1, 1.2).

Primul are deteriorat cam un sfert din decor (fig. 1.1). Este decorat pe startul angobă albă cu motive vegetale stilizate, desenate în albastru cobalt – o nuanță foarte deschisă și foarte subțire trasat,

¹ S.T. Bakir, *The art of Turkish tiles and ceramics*, Istanbul, 1999.

² O. Aslanapa, *Anadolu'da Turk Cini ve Keramik Sanati*, Istanbul, 1965.

³ *Teaching course on Islamic Ceramics*, Oriental Institute, University of Oxford, 1999; K. Otto-Dorn, *Das Islamische Iznik*, Berlin, 1941, p. 151.

⁴ G. Necipoglu, *From international Timurid to Ottoman: a change of taste in sixteenth-century ceramics tiles*, în Muqarnas, VII, 1990, p. 136.

indicând îndemânarea celui care a realizat vasul, precum și câteva urme de culoare neagră la fel de subțiri trasate. Tehnica de realizare este *cuerda seca*, pe interior păstrându-se destul de bine liniile negre, groase ale substanței de protecție; este posibil ca ele să fi format un decor vegetal stilizat. La exterior s-a păstrat o mică porțiune de angobă albă. Analogii ale decorului se găsesc la Piua Pietrii⁵, Iznik⁶ etc.

Al doilea fragment (fig. 1, 2a–b), din peretele castronului, s-a păstrat mai bine, ambele părți având decor. La interior (fig. 1, 2a) decorul este format din două benzi în care desenul este stilizat, având culoare albastră-cobalt; la exterior banda este desenată cu linii negre; probabil se continua cu un decor albastru-cobalt. La exterior (fig. 1, 2b) desenul este realizat numai în partea superioară; probabil jumătate era desenat în zig-zag cu albastru-cobalt, iar cealaltă jumătate (cea inferioară) este lăsată albă.

Ambele fragmente se pot data, după decor, în secolul al XIV-lea. Prezența acestei categorii ceramice în spațiul românesc este un indiciu pentru comerțul cu produse orientale, reliefând interesul pentru astfel de produse.

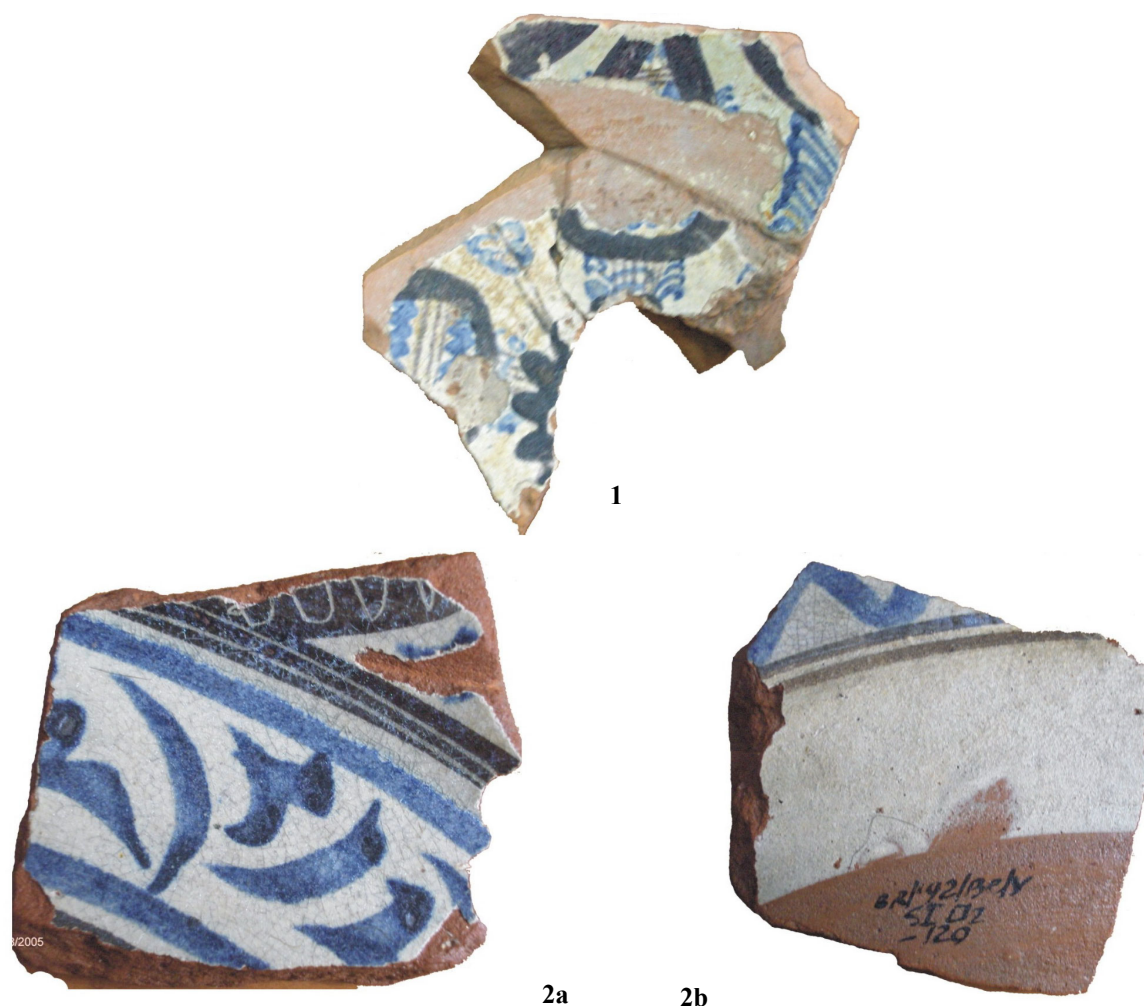

Fig. 1. Fragmente de castron cu picior inelar tip *Milet*, sec. XIV, Brăila. 1, fragment tip *cuerda seca*, sec XIV;
Fig. 2 a–b, fragment tip *Milet*, sec. XIV – interior / exterior.

⁵ D. Mihai, *Ceramica de Iznik descoperită la Orașul de Floci*, în CA, X.

⁶ O. Aslanapa, *op. cit.*, p. 58–60.

THE CERAMIC OF MILETUS TYPE DISCOVERED AT BRĂILA

SUMMARY

Ceramic of Miletus type (the name received from place where discovered first time) was represented the transition period of Ottoman ceramic in fourteenth-fifteenth centuries. It is defined by the applied design (various vegetable, geometrical motives, less those zoomorphic) white engobe over red clay. The colours utilised are cobalt-blue with different shades, turquoise, manganese, olive-green and black. Pottery wares are bowls with different size and plates with relief border. Presence of this ceramic type in Romanian territories shows the attraction for oriental goods.

FIGURE EXPLANATIONS

Fig. 1. Fragments of a Milet type bowl with a ring base, the XIVth c., Brăila.

Fig. 2 a–b. Fragment of Milet type ceramic, the XIVth c. – inner side / out side.